

Salı

TARİH: 23.6.87

"TKP NİN SESİ RADYOSU" NUN GÜNLÜK YAYIN PROGRAMI:

Haberler: Yazan: Y./İdr. Spikerler: D./Yav.

1. Emniyet Genel Müdürlüğünün hazırladığı "gözaltına alındıktan sonra kaybolan 217 kişiyle ilgili " raporda, 120 kişinin sorgulama sırasında öldüğü kabul edildi
2. Yeni çıkan bir yasa ile İçş. Bakanı, Belediye Başkanı veya seçimle işbaşına gelen Belediye Meclisi üyelerini görevden alabilecek, yerlerine istediği kişiyi atayabilecek
3. Eskişehir Kılıçoğlu Toprak Sanayiinde 560 işçinin sürdürdüğü grev 3. ayına yaklaşıyor
4. 6 Eylülde yapılacak referandumla ilgili olarak görüşlerini açıklayan Ş.Yılmaz ile Esnaf ve Sanatkarlar Konf. Genel Başkanı H.Tiyanşan, "Her türlü yasağa hayır" dediler
5. TİP Erzincan eski Senatörü, Niyazi Ağırnaslı 77 yaşında yaşamını yitirdi
6. Dünya Kadınlar Kongresi, 154 ülkeden 2 300 kadın delegenin katılımıyla Moskova'da çalışmalarına ~~xx~~ başladı
7. G.Kore'de pazartesi günü 58 üniversitede yaklaşık 20 bin öğrenci protesto gösterileri yaptı
8. Ruhr bölgesinde onbinlerce demir-çelik işçisi, çok sayıda işçinin işten çıkarılması ~~xx~~ planlarına karşı gösteri yaptı
9. Fransa'nın G.Pasifik'te yaptığı nükleer denemelere tepkilerin artması üzerine, B.Amerika Fransa'ya denemelerini Nevada'da yapmasını önerdi
10. NATO üyesi 13 ülke Savunma Bakanları Sevilla kentinde toplandı
11. SB Dış. Bakan Yardımcısı, NATO üyesi ülkelerin, Varşova Antlaşması Örgütü'nün Mayıs ayı sonunda yapılan Berlin toplantısında getirdiği önerilere henüz yanıt vermediğini söyledi

GÜNÜN YORUMU: Yazan: Kem. Spiker: Den.

Başlığı: Avrupa Parlamentosu'nun kararı üzerine

Konusu:

Y A Z I L A R: Yazan: Spiker:

1. Sovyet ülkesi -Sovyet yaşamı programında: "Seçim" (10.2.87 Pravda)
Spk: Yav.
2. -SB yüksek öğrenim Spk: D.
- 3.

TKD

93.6.87

Razart

Salı

A — Bu yayınıımızda "Türkiye ve dünyada olaylar, ve olgular" programımızdan sonra günün yorumunu sunacağız. Yayınıımızın ikinci bölümünde ise sevyert ülkesi sovyet yaşamı" programımızı dinleyebilirsiniz.

"Türkiye ve dünyada olaylar ve olgular" programımızı dinlediniz.

DD, biraz sonra "Avrupa parlamentosunun kararı üzerine" başlıklı günün yorumunu sunacağız. Daha sonra, sonra sovyet ülkesi sovyet yaşamı programımızı dinleyebilirsiniz.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VE YAYIN KURUMU

Canlıcan

23.6.87

Haberler:

"TKP'nin Sesi"

23.6.87

Müdürlüğünün hazırladığı,
----Emniyet Genel Müdürlüğünde "gözaltına" alındıktan sonra
kaybolan 217 kişiyle ilgili " raporda, 120 kişinin sergulanma sırasında öldüğü kabul
edildi. Raporda gözaltına alındıktan sonra ölen 120 kişiden 28'iinin
intihar ettiği, bunlar hakkında açılan 11 işkence davasından 10'unun
da mahkumiyetle sonuçlandığı belirtilirken, geri kalan 100'e yakın
ölüm olayının gerekçesi olarak da/ kalp krizi, şeker hastalığı, ~~veya~~ tedavi
sırasında veya eceliyle ölüm olarak gösterilmeye kalkışıldı.
Emniyet Genel Müdürlüğü/217 kişide on 44'ünün yaşadığını, 53'ünün
ise gözaltına alındığına dair kayıt bulunmadığını öne sürüyor.
12 Eylül 1980'den bu yana
Bilindiği gibi/Gözaltında kaybolanların sayısı 800 olarak tahmin
ediliyor. SHP Genel sekreteri Fikri Sağlar ise 253 kişinin gözaltında
kaybolduğunun saptandığını açıklamıştı, bunları bir devesiyle ~~kaybolan~~

--- Muhbirliği özendiren, muhbirlerin kimliğini gizli tutarak,
 ödül verilmesini meşrulaştıran yasadan sonra İçişleri Bakanının ~~yan~~
 yetkilerini artıran yasa da Meclisten geçti. Meclis Genel Kurulunda
 son olarak kabul edilen ^{bu} yasaya göre, İçişleri Bakanı, ~~veya~~ Belediye Başkanı
 veya ~~belediyenin seçilmiş meclis üyelerinin~~ seçimle işbaşına gelen
 belediye meclisi üyelerini görevden alabilecek, yerlerine istediği
 kişiyi atayabilecek.

2

--- Eskişehir Kılıçoğlu Toprak sanayiinde 560 işçinin sürdürdüğü grev üçüncü ayına yaklaşıyor. Türk-İş'e bağlı Kristal-İş sendikasına üye işçiler, ilk günü kararlilik içinde olduklarını ve grevi kararlılıkla sürdürürken, işçilerin haklarının verilinceye kadar grevi sürdüreceklerini vurguluyorlar. İşçiler grevin 87 maddelik sözleşmede patronun 65 maddeyi reddetmesi üzerine başladığını hatırlatıyorlar ~~ve patronun tutumuna~~

~~Bununla~~ Bilindiği gibi Petrol-İş sendikasının KIPLAŞ'a bağlı 63 işyerinde sürdürdüğü ~~grev~~ toplu grev, anlaşma sağlanması üzerine 40 işyerinde sona ermiş, ücretlere yüzde 60-80, sosyal haklara da yüzde 150-300 oranında zam ~~sağlanmıştır.~~ alınmıştır.

2 --- 6 Eylül'de yapılacak referandumla ilgili olarak görüşlerini açıklaya¹n Türk-İş Genel başkanı Şevket Yılmaz ile Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu Genel Başkanı ~~Öz~~ Hüsamettin Tiyaşan, "her türlü yasağa hayır" dediler. Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz "siyasi yasakların kalkması, işçinin üzerindeki yasakların kalkmasının ön adımı olacaktır" ~~herkesin Tiyaşan~~ şeklinde konuştu. Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu Başkanı Tiyaşan da "yasaksız bir Türkiye'yi herkes istiyor. Kısıtlı bir demokrasiyi kimse isteyemez" dedi.

Türk-İş'in 3 Temmuz'da yapılacak olan Başkanlar Kurulu toplantısında siyasi yasaklara karşı yapılacak referandumda ~~herkes~~ nasıl bir tavrın takınılacağı ^{muhtemelen ceği} (belirtiliyor. 32 Sendika başkanının katılacağı toplantıda ayrıca "Tam demokrasi" mitinglerinin yer ve tarihi de belirlenecek.

Y --- Türkiye İşçi Partisi Erzincan eski Senatörü, demokrasi ve insan hakları için mücadelenin önde gelen isimlerinden avukat Niyazi Ağırnaslı tedavi edilmekte olduğu Ankara Numune Hastanesinde yaşamını yitirdi. 77 yaşında yaşama gözlerini kapayan ~~avukat~~ Niyazi Ağırnaslı'ya ölmeden kısa süre önce İnsan Hakları Derneği'nin, "insan hak ve özgürlükleri belgesi ve şildi" ile ~~bağışlandığını~~ verilmişti. Yaşamını demokras i, özgürlük ve bağımsızlık mücadelesine adanmış değerli bir hukukçu olan Niyazi Ağırnaslı, ~~(Erzincan'dan TİP senatörü olarak seçilmiş ve TBMM'ne seçilen ilk TİP'li olmuştu.~~ 1962 yılında senatör seçildikten sonra TİP'e girerek partinin meclisteki ilk temsilcisi olmuştu. Niyazi Ağırnaslı, 12 Eylül darbesi ile kapatılan Çağdaş Hukukçular Derneği, Devrimci Avukatlar Derneği ve Halkevleri Genel başkanlığı görevlerinde de bulunmuştu. 1979 sonbaharında yapılan ~~senato~~ senato ara seçimlerine İstanbul'dan bağımsız aday olarak katılmıştı. Niyazi Ağırnaslı katılmı olarak seçilememişti.

Türkiye kadınları da 20. yüzyılın kadını
- 9- sayın 20'yi aşkın
delegasyonla temsil ediliyor.

--- Dünya Kadınlar Kongresi, 154 ülkeden 2300 kadın delegenin katılımıyla Moskova'da çalışmalarına başladı. Çeşitli politik, ideolojik ve dinsel görüşlere sahip kadınları biraraya getiren kongre, "nükleer silahsız 2000 yılına doğru; barış, eşitlik, gelişme için" belgisiyle toplanıyor.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

2 --- Şili'de geçtiğimiz hafta içinde 12 gencin Pinoşe diktatörlüğünce öldürülmesine tepkiler sürüyor. Tüm muhalefet güçleri ve Katolik kilisesi katliamla ilgili soruşturma açılması istemini sürdürürken, Şili Gençlik Örgütleri de ortak bir açıklama yaparak olayı kınadılar. Sosyalist, komünist, ve Hristiyan Demokrat gençlik örgütlerinin ~~ortaklaşarak yayınladıkları~~ yayınladıkları ortak açıklamada olay insanlığı ~~karşı~~ karşı işlenmiş bir cinayet olarak niteleniyor ve ~~barış~~ "barış, adalet ve özgürlük özlemlerimiz gerçekleşinceye kadar mücadelemize devam edeceğiz" deniyor.

7 --- Güney Kore'de, Pazar günü ~~8 kentte~~ diktatörlüğe karşı 8 kentte yapılan 30 binin üzerinde insanın katıld ığı gösterilerden sonra, Pazartesi günü de, tüm ülke çapında 58 üniversitede yaklaşık 20 bin öğrenci protesto gösterilerini sürdürdüler. Rejime karşı son iki hafta içinde yapılan gösteriler sırasında yaklaşık 10 bin kişi gözaltına alındı.

Bu arada diktötör Çon Du Van'ın muhalefet liderleriyle görüşme önerisine verdiği yanıtta, Demokratik Birlik Partisi lideri Kim Yung Sam, görüşmenin, gösteriler sırasında gözaltına alınanların serbest bırakılması koşuluyla yapılabileceğini açıkladı.

Reg Amerikan yönetimi, Güney Kore'de karışıklığın önlenmesi için diktatör Çon Du Van'a, muhalefet liderleriyle diyalog kurmasını önermişti.

- 2 --- Federal Almanya'nın Ruhr bölgesinde onbinlerce demir-çelik işçisi, çok sayıda işçinin işten çıkarılması planlarına karşı gösteri yaptılar. Ruhr bölgesinde bulunan Zaarland (Saarland) ~~hükümeti~~ eyaleti hükümeti, ~~Federal hükümetin, ek işyerlerini~~ gösteri yapan demir-çelik işçileriyle dayanışma içinde olduğunu açıkladı ve Federal Hükümeti, ek işyerleri açmamakla suçladı.

2 --- Fransa'nın Güney Pasifik'te yaptığı ~~2~~ nükleer denemelere tepkilerin artması üzerine, Birleşik Amerika Fransa'ya denemelerini Nevada da yapmasını önerdi. Bu girişim, Amerika'nın Fransa'yı kendi nükleer stratejisine yaklaştırma çabası olarak değerlendiriliyor.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

2 --- NATO üyesi 13 ülke savunma bakanları İspanya'nın Sevilla kentinde toplandı. NATO Avrupa Planlama Grubu Toplantısında nükleer füze ve öteki silahların yapımında işbirliği ve ortak projeler konusu görüşüldü.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VE
YAYINLARI

7 --- Sovyetler Birliği Dışışleri Bakan Yardımcısı Vladimir Petrovski, NATO üyesi ülkelerin, Varşova Andlaşması Örgütü'nün Mayıs ayı sonunda yapılan Berlin toplantısında getirdiği önerilere henüz yanıt vermediğini söyledi. Vladimir Petrovski, NATO içinde belli çevrelerin, iki ~~askersel~~ paktın askersel doktrinlerinin karşılaştırılmasını istemediğini, yalnızca askersel güçlerin karşılaştırılmasından yana olduklarını vurguladı. Sovyetler Birliği Dışışleri Bakan Yardımcısı, her iki paktta ait silahlı güçlerin, askersel doktrinler üzerine yapılacak görüşmeler çerçevesinde ele alınabileceğini açıkladı.

Mayıs ayı sonunda Berlin'de yapılan Varşova Andlaşması Politik Örgütün Danışma Konseyi toplantısında ~~yayınlanan~~ askersel doktrini yayınlanmış ve NATO'ya, her iki paktın askersel doktrinlerinin üzerine görüşmeler

16

yapılması önerilmişti. Varşova Andlaşması Örgütü'nün Berlin toplantı-
sında yayınlanan ~~askersel doktrininin~~ belgelerde sosyalist ülkelerin
askersel doktrininin savunmaya yönelik olduğu, hiç bir ülkeyi düş-
man olarak görmedikleri, hiçbir ülkenin toprağında gözleri olmadığı,
kendilerine yönelik bir saldırı olmadıkça, kendilerinin de saldırmaya
çağı ~~belirtileniyorki~~ açıklandı.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ANAŞTIRMA MERKEZİ

2 --- Federal Almanya'nın Köln kenti, 18 Haziran günü büyük bir dayanışma gösterisine sahne oldu d.d. Federal Alman işçi sınıfının ~~tek sendikalar örgütü~~ sendikal örgütü 12 milyon üyeli Alman Sendikalar Birliği-DGB,'nin düzenlediği "Türkiye'de Sendikal Özgürlükler ve DİSK'le dayanışma gecesi" beş bini aşkın Türkiyeli ve Alman emekçinin katılımıyla yapıldı. Geceye ~~Türk~~ DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk konuşmacı olarak katılırken, konuk olarak da Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, DİSK yürütme kurulu üyesi Kemal Daysal, Maden-İş Genel başkanı Mehmet Karaca, Murat Tokmak, TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu, FİDEF Genel Başkanı Hasan Özcan , gazeteci yazar Duğrısun Akşam, ve DGB yöneticileri katıldı. DGB Genel Başkan yardımcısı İlze Brusis, şunları söyledi : "İnsan haklarını savunmak amacıyla

görevini yapanların yargılanmasına hayır diyoruz. İstanbul'da 23 Aralık ~~1982~~ 1986 günü bir gün içinde toplam 6,5 milyon gün hapis cezası veren askeri mahkemenin ~~kakakakak~~ bu akıl ve mantık dışı ~~kakakakak~~ vahşi kararına hayır diyoruz."

Abdullah Baştürk de yaptığı konuşmada darbeyle birlikte işçi hak ve özgürlüklerinin ortadan kaldırıldığını, bunun işçilerin yaşam ve çalışma koşullarını olağanüstü kötüleştirdiğini anlattı ve "sendikal hak ve özgürlüklerin olmadığı yerde demokrasinin de olmadığını söyledi. Baştürk şöyle dedi: "İşçi sınıfı politikanın ne dışındadır, ne de tarafsızdır. Elbette emeğe değer veren partileri destekleyecektir. İşçi sınıfı özgürce siyaset yapmalıdır. Ülkede çağdaş demokrasinin yerleşmesi için temel özgürlüklere konulan sınırlar ^{bu on a dan} kaldırılmalı."

Türk Ceza Yasasından 141,142 ve 163.maddeler de kaldırılmalıdır.

~~Dayanışma gecesinin~~ Baştürk, Türkiye'nin gündeminde demokrasi için mücadele etmek ^{bulunduğuna} ~~olduğuna~~ işaret ederek tüm sol güçleri demokrasi için ortak mücadeleye çağırdı.

DİSK'le dayanışma gecesinin ~~kültür programıyla sona erdi.~~ ~~coşkulu geçen kültür programıyla sona erdi.~~

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

DD. 21 Haziran Pazar günü Sovyet lideri Mihail Gorbaçov, Moskova'da, ^{gelecek nesiller için aykullandıkça} çok sayıda yerli-yabancı gazetecilerle ^{ile de} sohbet etti, sorularını ^{se} yanıtladı. Gorbaçov, gazetecilerin sorularına verdiği yanıtlarda Sovyetler Birliği'ndeki yenilenme süreci, varolan, ~~sorunlar~~ çözüm bekleyen sorunlar ve sosyalizmin kazanımları üzerine bilgiler verdikten sonra, ~~günümüz~~ uluslararası günümüzün en can alıcı sorunu, barış-silahsızlanma sorunu üzerine de görüşlerini açıkladı.

Gorbaçov konuşmasında, Sovyetler Birliği'nin silahsızlanma, yumuşama yönünde adımlar atmasının istendiğini hatırlattı ve şöyle dedi: "Biz şimdi olduğu gibi, gelecekte de, günümüzün en önemli sorunlarına yanıt bulunması, durumun iyileşmesi ve gerginliğin azaltılması amacıyla, batılı ülkelerin isteklerini dikkate alan adımlar atacaktır." ^{alt}

Burada en önemlisi ^{olan} silahsızlanma yolunu açmaktır ve bu amaca ulaşmak için sözlerle eylemlerin birbirini tutmasını sağlamaktır."

Gorbaçov, ~~Sovyetler~~ Batı'nın, ^{doğrultusu} Sovyetler Birliği'nin önerilerine verdikleri yanıtlarda çok söz söylediklerini ama çok az somut adımlar attıklarını ve onların, enazından önde gelen kapitalist ülkelerin kaygılarının yalnızca kamuoyunun gözündeki durumlarını kurtarmak olduğunu söyledi ve şöyle devam etti: "İnsan yalnız buradan yola çıkarsa, dünyanın çatışma, gerginlik ve silahlanma doğrultusundan çıkıp, uluslararası ilişkilerin normalleştiği ve geliştiği ve silahsızlanmanın gerçekleştiği bir doğrultuya girmesini üzerinde düşünmezse gerçekçi politika nerede kalıyor?" Bugün Batı'da gerçek ^{çi} bir politika izlenmesinde yetersizlik söz konusudur. Ve en önemlisi de budur."

Gorbaçov son iki yılda Sovyetler Birliği'nin attığı somut adım-

harı hatırlatıp, bunların oynadığı rolü vurguladı. Gorbaçov (bugün
dünyada durumun çok değiştiğini ^{söyledi} ve en önemli değişikliğin ^{olacağı da} de, barış
mücadelesine katılımın ^{da} şimdiye ^{dek} kadar ^{görülmediği ölçüde artmış} olmadığı kadar ^{artışı olduğunu} ^{gösküdi} söyledi. ve ~~söylenmektedir~~ "İnsanlar bir dünya savaşı çıkması halinde
neler olacağının bilincinde ve bunun için duruma seyirci kalmak istemiyorlar," dedi.

Gorbaçov konuşmasını özetle şöyle tamamladı: "Biz yumuşama ~~ve~~
için, silahlanmaya karşı tüm güçlerle işbirliği yapmaya hazırız.
Bugün Batı'da gerçekçi bir politika eksikliği görüyoruz. Onlar gerçek
yüzlerini gizleme kaygısı içindeler. Bugün gerekli olan ise, uluslara
rası durumun iyileştirilmesi, nükleer ~~ss~~ silahsız bir dünya, ^{ve} işbirliği
için somut adımların atılmasıdır."

Avrupa parlamentosu'nun kararı üzerine

Avrupa parlamento^usunun Türkiye ile ilgili oturumu geçtiğimiz hafta, cuma günü yapıldı. Ancak bu otur^unda alınan kararlar üzerine hala konuşuluyor. Bel^{ki} de, konuşuluyor demek yanlış.. Kararı çarpıtılmaya, işin~~in~~ meselenin özü gizlenmeye çalışılıyor denise, çok daha yerinde olacak. Çünkü kamuyu, Avrupa parlamento^usunun aldığı kararlarda neyin nasıl ~~bir~~ yer ~~aldığı~~ aldığı konusunda yeterince bilgilendirilmeden, Evrenlerin, Özalların ve benzerlerinin maksatlı yorumlarının bombardımanına uğradı. Onlara bu konuda yardımcı olanlar~~ın~~ ellerine da çıkmadı değil, arasalar bulamayacakları bahaneleri tutuşturarak, ~~bu konuda hiçbir şey~~ ^{bu} Ama ~~biz~~ ^{bu} bir kenara bırakalım ve meselenin özüne değinmeye çalışalım. Çünkü yaratılmak istenen tüm sahte gürültüler, görüntüler geçecek. Ama, Avrupa parlamento^usunun aldığı kararda işaret edilen konular kendisi^{leri}ni olduğu gibi, tüm çıplaklığı ile dayatacaktır.

şunu belirtmeliyim!

Herşeyden önce, Avrupa parlamentosu Evren ve Özal'ların "dışgüçler edebiyatı" ile etkilenecek, ya da üzeri örtülecek, gizlenecek bir kurum değildir. Avrupa parlamentosu, Özal'ın bu işi bir tek ben yapabilirim diye iddia^{si} ile öne atıldığı, Türkiye'nin ^{tam} üyelik için başvurduğu Avrupa ~~parlamentası~~ topluluğunun parlamentosu niteliğindedir. Bu parlamento, Avrupa topluluğu ^{na göre} (ülkelerinde ayrıca yapılan) ^{doğrudan} bir seçimle belirlenmiş temsilcilerden oluşur. ^{ya da} Yani, burada yer alanlar, doğrudan ~~ülkelerden~~ Örneğin, geçenlerde Avrupa topluluğunun yeni üyesi İspanya'da, yerel seçimlerin yanı sıra, Avrupa parlamentosuna gidecek temsilçiler için ayrı sandıklarda ayrı listeler üzerinden oyhama yapıldı. İspanyol liberallere, sosyalistlerden seçmenler, muhafazakarlardan, ^{liberallere, sosyalistlerden} sosyalistlere, ^{komünistlere} komünistlere kadar geniş bir yelpazeden temsilcilerini seçerek Avrupa parlamentosuna ^{osuna} gönderdiler. ^{Başbakanın önce seçilmesi} ~~İşler~~ ^{İşler} ~~gösteren~~ ^{gösteren} ~~parlamentolar~~ ^{parlamentolar} ~~den~~ ^{den} ~~Avrupa~~ ^{Avrupa} ~~parlamentası~~ ^{parlamentası}, Avrupa topluluğunun en yüksek organıdır. Beklenenin vesile verilmesi,

^{Kıracısı}
~~Fazla uzatmadan sözümüzü bağlayalım~~ ²⁰, neresinden bakılırsa bakılsın
Avrupa Parlamentosu, Avrupa topluluğuna katılma arzusunda olduğu defa-
larca vurgulanmış olan Türkiye açısından ciddiye alınması gereken bir
kurumdur. O bakımdan almış olduğu kararlara ^{da} ciddiyle yaklaşmak gerekir.
Ama görünen nedir? Dün tam üyelik başvurusunu, Batı Avrupa kamuoyunun
Türkiye'de demokrasiye geçilmiş olduğu tescil etmesi olarak göstermeye
çalışanlar, bu yönde ~~etmedik~~ dilleri dökenler, şimdi gerçeklerle yüz
yüze gelince, tam bir ciddiyetsizlik örneği vermektedirler. ~~Buna~~
Evren, Sivas'taki konuşmasındaki " karar alırlar, iki ay sonra unutulur-
lar" derken, " onların kafasına vura vura sizinle aynı hizadayız" ^{diyeceğiz} gibi
~~sözler sarfederek~~ belki Sivas'lıların hoşuna gidecek, ama Batı Avrupa
kamuoyunda tam tersi bir etkiye bulunacak sözler sarfedebilmektedir.

Özal'ın tepkisi ise ~~avartık~~ kamueyunun alışmış olduğu şu klasik açıklamada ifadesini bulmuştur: "Hızla artan nüfusumuzla, ^{bu} süre sonra avrupa'nın en ^{gü}lü ülkelerinden biri olacağız. O zaman böyle tasarıları getirmek zordur ve getirtmeyeceğiz."

Daha önce belirtmiş olduğumuz gibi, bu sözler ciddiye alınacak gibi değildir, ancak Avrupa ~~parlamanı~~parlamentosunun aldığı kararda işaret edilen konular üzerinde ciddiyetle durmak gerekir. Sorun, yalnız gösterilmek istendiği gibi yalnızca ~~Ermeni~~ soykırımı sorunu değildir. Avrupa parlamentosu aldığı kararda, Türkiye'de demokrasiye geçilme-
miş olduğunu, insan hakları ihlallerinin ^{sürdüğünü} ve kürd halkının varlığının inkarının ^{edildiğini} ~~sürdüğünün~~ ^{altını çizerek vurgulamıştır.} ~~istekasırla~~
~~xxxxxxdenlerlex~~ ~~Türkiyex~~ ~~ninxxxx~~

Neden denirse, çünkü bize ~~bir kez daha~~ demokrasiye geçilmesinin, ülkede insan hakların ih⁶⁶ta⁶⁶ferine son verilmesinin , herşeyden önce kendi çabalarımıza bağlı olduğunu, ^{bu işin öncelikle} kendi gücümüze güvenmemiz gerektiğini bir kez daha hatırlatmıştır.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA YAKET

Sovyet ülkesi-Sovyet yaşamı

13. Program (30 Haziran 1987)

2 — İyi günler değerli dinleyicilerimiz. Bugünden başlayarak "Sovyet Ülkesi, Sovyet Yaşamı" programımızda yeni bir köşe açıyoruz: "Sovyet Basınında". Bu köşede Sovyet gazete ve dergilerinden çeşitli yazıların çevirilerini ya da özetlerini yayınlayacağız. Amacımız hiçbir yorum katmadan sizi Sovyet yayın organlarıyla tanıştırmak, onların kendi yaşam ve sorunları üzerine ne ve nasıl yazdığını öğrenmenizi sağlayabilmektir. Köşenin bugünkü ilk dizisinde "Seçim" başlıklı bir yazı yer alıyor.

Daha sonra Sovyet yüksek öğrenimi ve orta öğrenim uzmanlık dallarıyla ilgili olarak yapılan eğitim reformunu tanıtacağız. Son olarak "Sorular-Cevaplar" köşemizde Sovyet yayın organlarını tanıtan bir yazımızı dinleyebilirsiniz.

D- Değerli dinleyiciler, bugün "Sovyet Basınından" köşemizde Pravda" gazetesinde ~~10 Şubat 1987 tarihli sayısında~~ yayınlanan "Seçim" başlıklı bir yazıyı yayınlıyoruz.

2 - Sibirya'nın İjmorski yöresi parti komitesi plenumu toplandı. Gündemde birinci sekreterin seçimi vardı. Bu görev için iki aday bulunuyordu: Yöre Sovyeti yürütme komitesi başkanı İvan Malkov ve sovhoz müdürü Genadi Sedih. Eskiden bu tür seçimlerde bürodan birisi öneri getirir, bunu herkes oybirliğiyle onaylardı. Ancak böyle bir yöntemde gerçek oybirliğinden eser bile olmazdı. Bu kez komite üyeleri demokratik olarak, kendi fikirlerini söylediler. Herkes kendi adayını savunuyordu.

Tarım komitesi Başkan yardımcısı:

Ben Malkov'u destekliyorum. Bununla birlikte onun ciddi yetersizlikleri var: Kabalık, kibirlilik gibi. Ancak kendisini değiştirebileceğini düşünüyorum.

Sovhoz başteknisyeni:

Genadi Sedih'in nasıl çalıştığını görüyorum ve yöre parti örgütünü yönetebileceğine inanıyorum. Eğer o insanları dinlemeyi beceremeseydi, yeteneklerini kullanamasaıydı bugün sovhozda olanların yüzde birine bile sahip olamazdık.

Parti yöre komitesi ikinci Sekreteri:

Bölge komitesi iki adayı da dikkatle incelemiş ve onları taktire layık bulmuş. Geçmişte liderler böylesi görüşmeler olmaksızın getirilirdi. Bugünkü adaylar temelde aynı değerde, fakat ben yine de tercihimı Malkov'dan yana kullanıyorum. O daha ilkeli ve titiz. Yalnız ona tavsiyem, insanlara karşı daha dikkatli olması, kararlarında aceleci olmamasıdır.

Kolhoz Başkanı:

Sanıyorum adaylarımıza büyük bir sinir gerginliği yarattık. Oysa kazana-

cağ için rezerv bırakılmalı.Kişisel olarak ben Sedih'e evet diyorum.O her zaman ikinci rollerde, gölgede kaldı.Geri kalmış bir sovhozun başına geçti ve birdenbire iradesi, karakteri, yetenekleri ortaya çıktı.İki yılda herşeyi yeniden düzenledi, insanların psikolojilerini değiştirdi.

Devlet Bankasıakışım yöneticisi:

Ben Malkov'un taraftarıyım.Onunla aynı parti örgütündenim.Geçen yıl onu kimi eksiklerinden dolayı eleştirmiştik.O yetersizliklerini kabul etti ve bana kalırsa kendisini değiştirmeyi becerdi.

Konuşmalardan sonra gizli oylama yapıldı.Malkov'a 29, Sedih'e 20 oy çıktı.Yöre komitesi I.Sekreterliğine İvan Malkov seçildi.Seçimi kaybeden Genadi Sedih'e başvurduğumuzda o şunları söyledi:

Zafer dürüsttür.Herkese açıklıktan, iyi sözlerden ötürü teşekkür ederim.Trajedi yaratmıyorum.Benim görüşüme göre bu biçim gerekli.Daha çok güven-daha çok kontrol, daha çok kontrol-daha çok sorumluluk.Bunda kötü olan ne?

93.6.87

Yeni Dünya
S. Özgören

2 - Değerli dinleyiciler, Sovyet yüksek öğrenimi ve orta öğrenim uzmanlık dallarıyla ilgili olarak kamuoyuna sunulan taslağın tartışılması bundan birkaç ay önce sonuçlandırılarak SBKP Merkez Komitesi ve SSCB Bakanlar Kurulu düzeyinde geçitli kararlar alındı. Sovyetler Birliği'ndeki 900 kadar yüksek öğretim kurumunun ve tekniker, sağlık görevlisi gibi elemanlar yetiştiren 4.500 orta öğrenim uzmanlık kurumunun ekonomide, bilimsel teknik ilerlemede ve tüm toplumsal yaşamdaki rollerinin artırılmasını amaçlayan kararlarda şöyle deniyor: "Yüksek ve uzmanlık orta öğrenim kurumları her yıl çok sayıda mezun vermelerine karşın bu kurumlarda alınan eğitimin düzeyi bugünün gereksinimlerine yanıt vermemektedir. Öğrencilere gerektiğinden fazla ders gösterilmekte, onların özel yeteneklerinin geliştirilmesine ve pratik iş yaşamına hazırlanmalarına gereken

önem verilmemektedir. Aynı zamanda sözü edilen kurumların maddi-teknik olanakları ve buradaki öğrenci ve öğretmen kadrosunun aldıkları kredi ve maaşlar yetersiz duruma gelmiştir.

Herşeyden önce öğrencilerin aktifleştirilmesi gerektiği belirtilen kararlarda grup çalışmaları, üretim pratikleri ve toplu tartışmaların çoğaltılması öneriliyor. Öğrencilerle yalnızca grup olarak değil, tek tek, kişisel olarak da ilgilenilmesi gerektiğinin altı çiziliyor. Seçmeli dersler çoğaltılıyor. Başarılı öğrencilerin hem moral hem de maddi yönden desteklenmesi için önlemler alınıyor. Ayrıca öğrenci ve asistanlara verilen karşılıksız krediler artırılıyor. Buna göre bütün notları "pekiyi" olanların kredileri %50, "pekiyi" ve "iyi" olanların kredilerin ise %25 artırılıyor.

Değerli dinleyiciler, burada Sovyet eğitim sisteminde en yüksek notun 5 yani pekiyi olduğunu ve bugün yüksek okul öğrencilerinin notları 4 ve 5 olan %75'lik kısmının kredi alabıklarını eklemek istiyoruz.

Yeni yayınlanan kararlara göre öğrenci kredilerinin yanısıra öğretim üyelerinin ücretleri de artırılmıştır. Eğitimde belirleyici rol oynayan öğretmenlerin düzeyinin de bugünün koşullarına yanıt vermediğini belirten Sovyet parti ve devlet yönetimi öğretmen yetiştirilmesinin iyileştirilmesini ve bunların zaman zaman kurslardan geçirilmesini kararlaştırdı.

Sovyet yüksek öğreniminin etkinleştirilmesinde temel bir doğrultu da eğitimin ideolojik düzeyinin yükseltilmesi hedefiyle bağlıdır. Buna bağlı olarak Marksizm-Leninizmin bileşenleriyle ilgili yeni ders kitapları yayınlanacak, bunlar tüm yüksek öğrenim kurumlarında okutulacak ve her yük-

sek okulda mezuniyet öncesi devlet sınavlarından biri Marksizm-Leninizm üzerine olacaktır.

Sovyet yüksek öğreniminin ve orta öğrenim uzmanlık dallarının maddi-teknik temelinin güçlendirilmesi hedefi şu anlama geliyor:Öğrenim sürecinde de bilgisayarlar, elektronik aletler ve diğer teknik gereçler daha fazla kullanılmalıdır.Öğrenci yurtlarının sayıları ve kalite düzeyleri artırılmalıdır.Ayrıca kütüphane, spor salonu, stadyum, klüp, lokanta ve büfeler gereksinime yanıt verecek düzeye yükseltilmeli, öğrenim yerleri ve yurtları da tamirci, terzi, kiralık ev eşyası ve sportif aletler merkezleri gibi çeşitli kamu hizmetleri örgütlenmelidir. Öğrenci polikliniklerin olanakları genişletilmeli, tüm öğrencilerin yıllık sağlık kontrolünden geçmesi

düzenlenmelidir. Senatoryum ve dinlenme merkezlerine daha fazla kişinin gönderilmesi sağlanmalıdır.

Değerli dinleyiciler, alınan tüm bu kararlar Sovyet öğrencisinin yarın okulu bitirdiğinde iş ve toplumsal yaşamında daha başarılı olması amacını güdüyor. Yine aynı amaçla gençlere daha bugünden verilen sorumluluklar artırılıyor. Komsomol ve sendika örgütlerinin de katıldığı okul yönetimi her türlü sorunu birlikte tartışıp karara bağlıyor. Örneğin derslerinde büyük başarı gösteren öğrencilere, yada maddi sıkıntı çekenlere okul yönetiminin inisiyatifleriyle ekonomik yardım yapılabililiyor. Örneğin öğrenci yurtları, lokantaları, kütüphaneleri gibi yerlerde tüm düzenlemeler gençlerin sorumluluğuna bırakılıyor. Böylelikle gençler kendi yaşam, çalışma ve dinlenme koşullarının belirlenmesinde aktif rol oynuyorlar.

TAV

-I-

23.6.82

YENİ DÜNYA
S.Özgören

D- Değerli dinleyiciler, "sorular-cevaplar" köşemizin bu günkü konusu Sovyet yayınsal iletişim ve propaganda araçları, yani Sovyet gazeteleri, dergileri, radyo ve televizyonu... İlk olarak Sovyet yayın organlarıyla ilgili kısaca ~~bilgi~~ tanıtıcı bilgi verebilirmisiniz?

y - Sovyetler Birliği'nde yaklaşık 8 ~~500~~ gazete ve 5 binden fazla dergi yayınlanıyor. Tiraj açısından ele alındığında, Sovyet basını dünyada ilk sıradadır. Her Sovyet ailesi ortalama 6 gazete ve dergi okumaktadır. Sovyet televizyonu hergün, sabahtan geceye dek renkli yayın yapmaktadır. 2 merkezî kanal ve ayrıca cumhuriyetlerde ve bölgelerde yerel kanallar vardır. Sovyetler Birliği'nde televizyonu olmayan aile sayısı yok denecek kadar azdır. Radyo ise pratikte her evde, her işyerinde bulunmaktadır.

Radyo yayınları 71 dilde yapılır. Gazete ve dergiler ise 55 dilde basılır.

Bu sayıya yurtdışına yönelik yayınlar dahil değildir.

2 -- Belli başlı Sovyet gazetelerini tanıtır mısınız?

7 -- Sovyetler Birliği'nde hemen her meslek dalı ve toplumsal grupla, örgütlerle ilgili bir yayın organı vardır. Cumhuriyetlerde, bölgelerde, illerde ve hatta hemen tüm fabrikalarda gazeteler yayınlanır. En yüksek tirajla yayınlanan gazete Sovyet sendikalarının gazetesi "Trud" yani "Emek"tir. Tirajı 18 milyon 200 bindir. Gençlik gazetesi "Kosomolskaya Pravda"nın 17 milyon, parti ^{organ} gazetesi "Pravda"nın ise 11,5 milyon tirajı vardır. Çocuklar için yayınlanan "Pionerskaya Pravda"nın tirajı da 10 milyonun üzerindedir. Sovyet gazeteleri neredeyse bedavadır desek abartmış olmayız değerli dinleyenler. Bunların büyük çoğunluğunun fiyatı 3-4 kapıktır .

DP parti gazetesi "Pravda" pazartesi 8 sayfa, diğer günler ise 6 sayfa olarak yayınlanır. Genellikle 2 sayfa ülkenin ekonomik, sosyal ve politik sorunlarına, 1 sayfa parti yaşamına, 1 sayfa kültürel ve sportif yaşama, 2 sayfa da uluslararası gelişmelere ayrılmıştır.

Þ -- Sovyetler Birliği'nde komünist olmayanlara yayın organlarında yer verilmediği söyleniyor. Bu doğru mudur?

Y -- ~~Türkiye~~ Sovyetler Birliği'nde 100 bin kadar gazeteci, 6 milyon kadar da gönüllü muhabir vardır. Bunların arasında komünistler de partisizler de bulunmaktadır. Ayrıca yayın organlarında sürekli olarak okuyucu, dinleyici, ve izleyicilere, onların mektuplarına, yapıtlarına, eleştirilerine yer verilmektedir. Bunların da çoğunluğu partisizdir.

Þ -- Yayın organlarına gönderilen okuyucu mektuplarının sayısı üzerine bilgi verebilir misiniz?

2
y --Tüm ~~iki~~ ülke çapındaki gazeteleri ele alırsak bir gün içinde yaklaşık 200 bin kadar mektubun gazete redaksiyonlarına postalandığına söyleyebiliriz.Yalnızca "Pravda" gazetesi günde yaklaşık 2 bin mektup almaktadır.

B -- ~~Okuyucuların~~ yayın organlarına gösterdiği bu büyük ilginin nedeni nedir sizce?

y -- Lenin'in ünlü deyişini hatırlıyalım:Gazete hem ajitator, hem propagandist ve hem de örgütleyici olmalıdır.Bugün gazetenin bu işlevleri, özellikle de örgütleyicilik işlevi özel bir önem kazanmıştır.Günümüzde toplumsal yaşamın iyileştirilmesi yolunda çaba sarfetmeyen, Sovyet ülkesinin yenilenmesi savaşımında ortaya çıkan sorunlarla savaşmayan , olumsuzlukları eleştirmeyen tek bir yayın organı bile bulamazsınız Sovyetler Birliği'nde.Yayınlanan her ~~şey~~ bir eleştirinin, hangi bakanlığa

örgüte yada kişiye yönelik olursa olsun kısa sürede cevaplanması, varsa yanlışların giderilmesi gerektiği yasal olarak güvence altına alınmıştır. Son iki yılda yayın organlarının ortaya çıkardıkları hatalar temelinde devlet ve parti örgütlerinden binlerce kişinin görevine son verilmiştir. Kuşkusuz olumsuz olanı eleştirmek işin yalnızca bir yanıdır. Gorbacov yoldaş birkaç ay önce yayın organları redaktörleriyle yaptığı görüşmede diğer bir noktaya dikkat çekmiştir: Olumsuz eleştirmenin yanı sıra olumlu ve yeni olanın propagandasını yapmak, onu desteklemek, yaygınlaştırmak gerekmektedir. İşte bu görevleri yerine getirdiği ölçüde Sovyet yayın organları toplumda daha büyük saygınlık kazanmaktadırlar. Bu saygınlığın somut bir sonucu olarak 1987 yılında Sovyet gazete ve dergilerinin abone sayısı tam 14 milyon artmıştır.